

Budai Krónika

vf. 21. szám
nik minden szerdán

TÁRSADALMI, EGYESÜLETI ÉS KULTURÁLIS HETILAP

Budapest,
1939. július 26.

Sak Budán lehet

J. György dr.

singeni sulfáthatásokkal kell felvennünk a versenyt, hogy 40—63 C. fokú hőhatásról, stb., ne is beszéljünk.

Az elnevezések terén tehát disztigválni kell és bizonyos önuralomra szert tenni. Ezen azt értem, hogy pl. a Siófok-Lidó elnevezést is túlzottnak találom, de még mindig inkább elfogadnám a Római partra ezt a „Lidót“, ami kilométeres fővenyfürdőt akar jelenteni a velencei Lidó mintájára (van Róma-Lidó is), mintsem orvostörténelmi és balneológiai elgondolás szerint belenyugodhat-

nánk abba, hogy ezt a sem földrajzilag, sem fürdőtanilag nem odaillo és már a mi Buda-Bath-unkra lefoglalt elnevezést átengedhetnök.

Aquincum is fürdőváros volt a rómaiak idején, Attila és Árpád mégis Óbudán telepedtek meg. Sokoli Mustafa zöldoszlopos fürdője, Mátyás király kupolás fürdője (a volt Rácfürdő) pedig Budán voltak. *Buda fürdői és fürdeje a centrumot jelentik, Csillaghegy és Békásmegyér szolgálhatnak Budapest Lidójával, de nem fürdijével.*

Ezeket le kell szögezni, anélkül, hogy bántó éle lenne, mert hiszen el kell ismerni ezeknek a Budától északra levő üdülő- és fürdőtelepeknek amerikai fejlődését és a fővárosi polgárság egészségügyére kiható nagy szolgáltatását.

A meglévő eredeti tervek alapján kell kialakítani az óbudai Zichy-kastély környékét

Legszébb barok műemlékünket, az óbudai Zichy vadászkastélyt, amelyet az ormótlan, vastagfalú, hajdani Montursdepót (ma dohányraktár) zár el a külvilágtól, 1746-ban építette gróf Zichy Miklós urasági építőmestere, Jäger János. Eredetileg pesti kőfaragómester volt, de a nagyhirű Mayerhoffer András építőmester mellett, aki a magyar barokk legjellegzetesebb művésze és mint ilyen a pesti pálos (egyetemi) templom és a híres pesti kálvária építője — megtanulta, sőt kifejlesztette építészeti tudását. Zichy gróf 1746. május 30-án kötött vele, meg Beó Kroly urasági szobrászsal és udvarmesterével szerződést a kastély építésére, amelyet együtt 8100 forint költséggel vállaltak, kétévi határidőre. A fennmaradt tervek nemcsak az épület pompás ábrázolását mutatják, hanem a hazai festőművészet egyik csodás gazdagságú virágornamentikájára is elsőrangú példát adnak.

Az egyemeletes kastély zárttömegű épületének mindkét homlokzata azonos megoldású. Ehhez csatlakoznak a tervek szerint két oldalról a melléképületek alacsony terraszos szárnyai. Ezek végén a főépülettel párhuzamosan, de kifelé haladva, ágazódnak el a szintén terraszos kerti házak, télikertek, amelyeknek lépcsős feljártató, nyeregtető, csarnokszerű középrizalitjait rokokós hangulattal tölti meg a végtelenül finomarányú pilaszterek, óriás ablakok, timpanonok és elevenmozgású szobrok könnyed elrendezése. Ha ehhez hozzávesszük, hogy

az előtér virágdiszes, színes park, ahol a keresztutak közepén kerti és madárházak voltak, az egész nagy területet pilléres kökerítés fogta körül és hullámos ívekkel vezetett rokokó vasrácsozatú kapuzata volt, amelyek pilléreit szobrászati alkotások díszítették, — akkor megértjük Piklernek 1750-ben írt felkes sorait, aki Buda és Pest leírásában éppen csak az óbudai kastélyt emelte ki a többi emlék közül.

Két éven belül lebontják a vastagfalú, bizonyára nagyrészt római kövekből álló kaszárnyafalakat, amelyek most elrejtik a szemünk elől a gyönyörű két-százéves emléket. *Helyes lenne, ha az állam, amely jelenleg is a hatalmas terület birtokosa, a régi terv szerint állítaná helyre a kastélyt és környékét.* Hűségeseen alkalmazkodva a nagyvonalú építető elgondolásaihoz, kellene a némes baroknak egy pompás szigetét megalkotni és a közben fellárandó, kilencszázhuszéves Szent Péter és Pál székesegyház romjait, ahogy ezt a sorok írja más helyen már 1926-ban megírta — ebben a környezetben, eredeti állapotában kiállítani.

Az Óbuda ősi földjéből felszínre kerülő emlékeket nem szabad innen elszállítani a Halászbástya Múzeumba. Itt kell, eredeti helyükön, elhelyezni. A kastélyból óbudai múzeumot kell alakítani, hogy az Óbudán átmenő idegent már a város kapujában megfogja a magyar történelmi múlt ragyogó varázsa. (R.)